

2011

DALTON-ONTWIKKELINGSPLAN

Cbs de Regenboog
Not.A.H.Agessingel 10
9965 RD Leens

Postbus 15
9965 ZG Leens

0595-572017

www.cbsderegenboogleens.nl

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	pagina
Inleiding	
Waarom dalton-onderwijs	
Dagkleuren	
Uitgestelde aandacht	
De taakbrief	
Inrichting van het lokaal	
Zelf je werk nakijken	
Keuzewerk	
Werkplekken	
Maatjeswerk	
Tutorleren	
De zorg in en om het gebouw	
Verdere ontwikkelingen	

Inleiding

In de schoolgids, op de website en in het schoolplan staan beschrijvingen van ons daltononderwijs.

Ook in andere beleidsstukken speelt dalton een voorname rol omdat dit het fundament is waarop onze school rust.

Toch is het goed om al onze daltonzaken eens op een rijtje te zetten en te verwoorden in een document dat de status en de ontwikkeling van onze daltonschool aangeeft.

In het kader van de vernieuwde daltonvisitatie van de Nederlandse Dalton Vereniging (N.D.V) en de daarbij horende zelfevaluatie hebben wij ervoor gekozen om een praktische beschrijving te maken van ons daltononderwijs in een daltonontwikkelingsplan. In dit plan staan de afspraken beschreven die op school- en op groepsniveau zijn gemaakt. Tevens worden de ontwikkelpunten aangegeven voor de komende periode.

Met dit daltonontwikkelingsplan willen wij bewerkstelligen dat de gemaakte dalton afspraken op leerling- en leerkrachtniveau geborgd blijven binnen de school.

Het resultaat van het samenwerken wordt in dit daltonontwikkelingsplan beschreven in de vorm van de bindende afspraken die het team voor zichzelf heeft vastgelegd.

Dit document zal jaarlijks worden aangepast. Het daltononderwijs ontwikkelt zich continu waardoor je je werkwijze moet aanpassen. Het daltononderwijs blijft daardoor steeds interessant voor de mensen die ermee werken.

Namens het team van CBS de Regenboog
Bineke Berkenbosch, directeur
Gea Rustema, daltoncoördinator

Waarom daltononderwijs

Het onderwijs op onze daltonschool stelt de ontwikkeling van de leerling centraal. De begeleidingsfunctie van de leerkracht is daarbij cruciaal.

Visie op opvoeding en leren

Een kind is in staat tot het dragen van verantwoordelijkheid voor zichzelf en voor zijn omgeving als ouders en leerkrachten het kind de ruimte geven om zich te ontwikkelen tot een vrijdenkende en verantwoordelijke jongvolwassene. Het is de opdracht van een daltonschool om de leerling uit te dagen tot leren én leven. Ruimte voor intellectuele groei in evenwicht met persoonlijke en sociale groei zal leiden tot een mens zonder vrees met een ondernemende democratische grondhouding.

Door vrijheid te geven komt er ruimte voor zelfstandig werken en samenwerken.

Ons daltononderwijs stelt zich ten doel het zelf werken en het met elkaar werken van leerlingen zoveel mogelijk te bevorderen door hen daartoe de vrijheid te geven. Dit krijgt vorm in een pedagogisch klimaat van wederzijds vertrouwen, waarbij leerlingen en leerkrachten verantwoordelijkheid nemen of geven en verantwoording afleggen of vragen voor eigen werk en handelen.

Deze visie zal leiden tot leerlingen die later als volwassenen ondernemend en zelfverantwoordelijk kunnen leven, werken en samenleven.

Vrijheid en verantwoordelijkheid

"Freedom and responsibility together perform the miracle"

Vrijheid in ons daltononderwijs is de gelegenheid krijgen om het taakwerk zelf te organiseren. De opgegeven leerstof en de eisen die daaraan worden gesteld, de tijdslimiet en de schoolregels vormen de grenzen waarbinnen de leerlingen hun vrijheid leren gebruiken. Onze school biedt de leerlingen ruimte voor een verantwoorde keuze bij het verwerken van de leerstof. De begeleiding van de leerkrachten is er op gericht de leerlingen zich verantwoordelijk te laten voelen voor het eigen leren. Leerlingen krijgen de ruimte om te experimenteren, maar worden tegelijk ook geconfronteerd met de relatie tussen wat ze doen en wat dat oplevert. Dat is voor leerlingen een geleidelijk leerproces, waarin zelfkennis en zelfinschatting een grote rol spelen. Vrijheid is noodzakelijk om eigen keuzes te kunnen maken en eigen wegen te vinden. Door leerlingen meer ruimte te bieden kunnen zij een actieve en nieuwsgierige leerhouding ontwikkelen. Maar vrijheid betekent niet dat alles zomaar kan en mag. Het is de taak van de leerkracht om iedere leerling de structuur te bieden om vrijheid binnen grenzen te leren hanteren.

Zelfstandigheid

"Experience is the best and indeed the only real teacher"

Zelfstandig leren op onze daltonschool is ervaringsleren: dit betekent dat leerlingen uitgedaagd worden hun leertaken zelf tot een goed einde te brengen. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken van de leerlingen. Om later als volwassenen goed te kunnen functioneren moeten de leerlingen leren beoordelen welke beslissingen zij moeten nemen. De keuzevrijheid dwingt de leerlingen tot het nemen van zelfstandige beslissingen die effectief en verantwoord zijn.

Samenwerking

"The school functions as a social community"

Daltononderwijs biedt de leerlingen iedere dag de mogelijkheid samen te werken. Doordat leerlingen samen met leerkrachten en medeleerlingen aan hun leertaken werken, leren zij met elkaar om te gaan en leren zij dat zij elkaar kunnen helpen. Het verwerven van kennis en vaardigheden in samenwerking met anderen kan het leren vergemakkelijken. Samenwerken met anderen heeft daarnaast een functie op het gebied van sociale vorming: leerlingen leren dat er verschillen bestaan tussen mensen. Ze leren naar elkaar te luisteren en respect te hebben voor elkaar. Als leerlingen met elkaar samenwerken ontwikkelen ze sociale vaardigheden en leren ze reflecteren op de manier waarop ze leren, zoals het beoordelen van de eigen inbreng en die van de medeleerlingen, het aanleren van discussievaardigheden, het leren omgaan met teleurstellingen en het ervaren van de meeropbrengst uit de samenwerking.

Dalton ankerpunten:

1. In het daltononderwijs zien we de leerling als de ondernemende zelfstandige die het schoolwerk als taak aanneemt en dit zich eigen maakt.
2. In het daltononderwijs krijgt de leerling de gelegenheid om in eigen tempo, op eigen wijze en in eigen volgorde een taak te verwerken waarin een hoeveelheid (deels door de leerling zelf gekozen) onderwijsactiviteiten over een bepaalde tijdsperiode staat gepland.
3. In het daltononderwijs wordt de leerling uitgedaagd en krijgt de gelegenheid zich te oefenen in het plannen, organiseren, regisseren, reflecteren en initiatief nemen.
4. In het daltononderwijs krijgen leerlingen de gelegenheid met elkaar te werken. Dit bevordert de socialiteit en groepsinteractie.
5. In het daltononderwijs krijgt de leerling, waar nodig, passende begeleiding en hulp van de leerkracht om zich nieuwe vaardigheden eigen te maken met het doel detaak te kunnen volbrengen.
6. In het daltononderwijs gaat de leerkracht uit van de mogelijkheden van de leerlingen en is hij/ zij er op gericht om de motivatie en het zelfvertrouwen van die leerlingen te vergroten.
7. In het daltononderwijs toetsen we op de professionaliteit en betrokkenheid van de leerkrachten en verwachten wij dat zij zich verder ontwikkelen en op hun handelen reflecteren
8. In het daltononderwijs is de leerkracht in staat om het beste uit de samenwerking met de collega's te halen met als doel samen het onderwijsaanbod te verbeteren en daarmee onze school te profileren.
9. Het onderwijs op een daltonschool is door een efficiënt gebruik van tijd, ruimte en middelen doelmatig.
10. Het onderwijs op een daltonschool is door bezinning en met reflectie doordacht.
11. Het onderwijs op een daltonschool is didactisch open en biedt ook ruimte aan andere inzichten en werkvormen die de leerlingen in staat stellen hun taak te volbrengen.

Dagkleuren

Iedere dag van de week wordt in de hele school aangegeven met een vaste kleur. Deze kleuren structureren de week voor de kinderen. Dit helpt hen om een planning te kunnen maken. De kleuren hangen in iedere groep aan de muur, zodat het kind steeds kan zien "waar we zijn in de week ". Daarnaast worden de dagkleuren gebruikt bij de dagelijkse administratie.

Kleutergroepen

In de kleutergroepen wordt de dag van de week aangegeven door middel van een knijper aan het betreffende dagkaartje. Daarnaast wordt de dag aangegeven met de wekklok van schatkist. In de ochtendkring wordt dit besproken.

Groepen 3 t/m 8

Op de taakbrief geven de kinderen met de dagkleur aan dat ze een bepaalde opdracht af hebben gekregen.

In de hogere groepen kunnen de dagkleuren ook gebruikt worden om een planning op het taakbrief te maken.

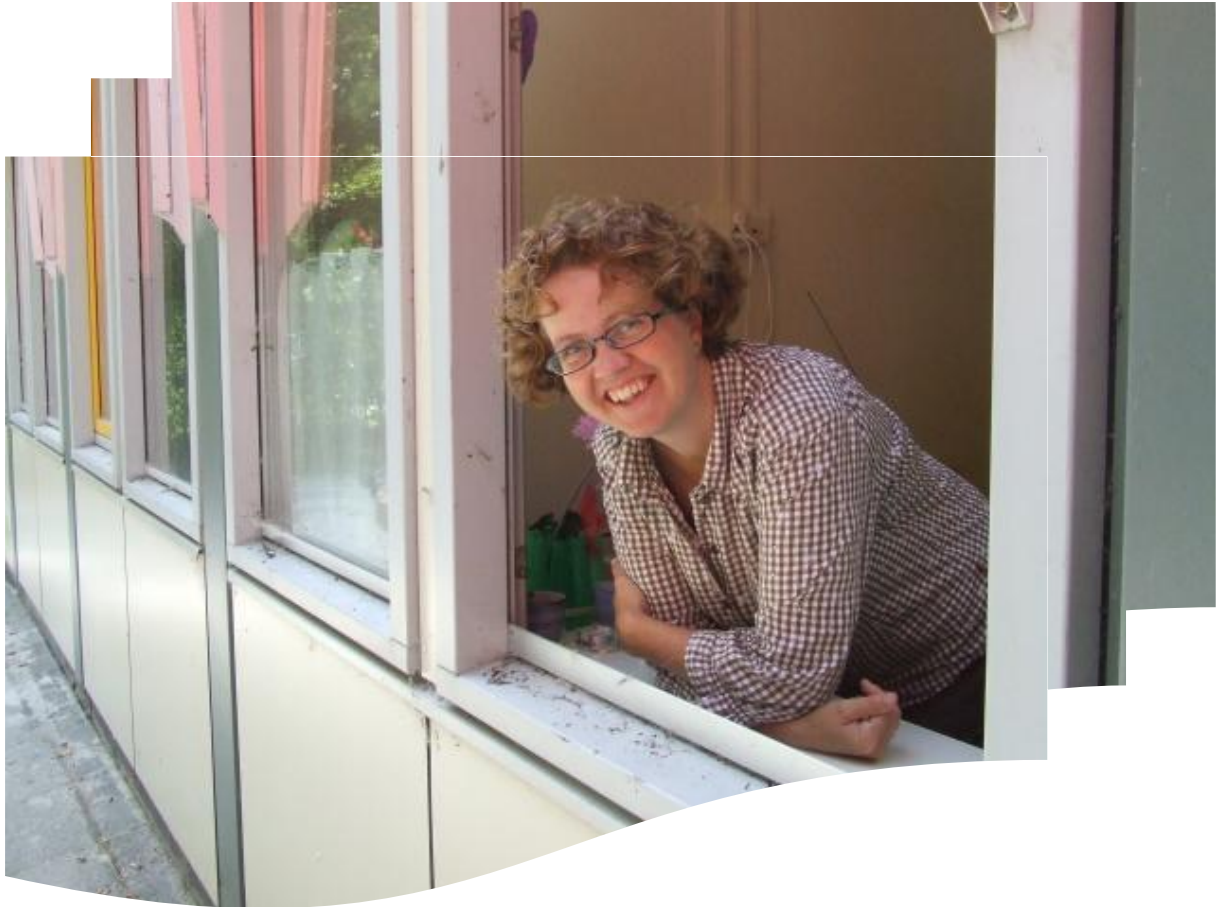

Onze school kent de volgende kleuren.

Maandag – rood , Dinsdag – groen

Woensdag –geel, Donderdag –blauw

Vrijdag – oranje

Uitgestelde aandacht

Niet altijd is de leerkracht beschikbaar voor hulpvragen. Een voorbeeld hiervan is als de leerkracht bij de instructietafel een kind aan het helpen is: de groep kan dan aan een pictogram zien of de leerkracht hulpvragen kan beantwoorden of niet. We noemen dit ook wel "werken met uitgestelde aandacht". We gebruiken de volgende symbolen :

- Groep 1 een knuffel. Zit de knuffel op de stoel van de leerkracht
dan kun je even niets aan de juf vragen. De knuffel zit dan op haar plaats

- Groep 2 t/m 8 hebben een bord met een rode en groene kant. Hangt de kaart op groen dan heeft de leerkracht tijd om hulpvragen te beantwoorden. Hangt de kaart op rood dan ga je verder met iets van je taakbrief waar je even

zelfstandig mee kunt werken.

- Kinderen mogen ook aan elkaar hulp vragen. In de bovenbouw gebruiken de kinderen daar hun naamkaartje voor. Als het naamkaartje op de kop ligt dan betekent dat: ' nu even niet. Ik wil graag even alleen werken.' De naam van de leerling naar boven betekent: ' Je mag me nu best even iets vragen.'

De taakbrief

Op de taakbrief (beschreven op een A4) staat een bepaalde hoeveelheid leerstof die in een week gemaakt dient te worden. Het is een belangrijk middel om de drie uitgangspunten (verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en samenwerken) vorm te geven.

De kinderen op onze school werken vanaf groep 3 met een weektaak. Aan het begin van de week wordt de leerstof met de kinderen besproken. Zij leren om hun werk over de dag te verdelen. Zij bepalen zelf volgorde, tempo en de manier waarop en of zij wel of niet hulp willen vragen. Aan het einde van de week moet het werk echter wél af zijn.

De groepen 1 en 2 werken met het kiesbord en taakbrief, waarop zij kunnen zien wat hun taak is en waarop ze kunnen aangeven waar ze gaan werken. Ook hier wordt aan het begin van de

week de leerstof besproken.

Niet iedereen krijgt dezelfde taak.

Voor leerlingen met een eigen leerlijn wordt door de leerkracht een weektaak op maat gemaakt, die individueel met de leerling wordt besproken. Ieder kind moet voldoende succeservaringen op doen

Inrichting van het lokaal

Bij de inrichting van het lokaal houden wij rekening met het feit dat kinderen uitgedaagd willen worden in het maken van keuzes.

In iedere groep is een aanduiding te vinden van de dagkleuren en er is een regeling voor de hulpjes van de week. In de onderbouw wordt er ook nog gebruik gemaakt van de dagritme kaarten waarop afbeeldingen van de verschillende activiteiten staan. De kaarten visualiseren de opeenvolging van activiteiten, waardoor de kinderen vertrouwd raken met de verschillende onderdelen waarmee de dag is opgebouwd.

Onderbouw

Weektaakbord

Het weektaakbord van de onderbouw is zo opgehangen dat ieder kind er goed bij kan en zo dat het goed zichtbaar is vanuit de kring. Het kiezen van de taak vindt namelijk plaats vanuit de kring, het bord heeft hier een planningsfunctie.

Hoeken

In de onderbouw vinden wij het belangrijk te werken met uitdagende hoeken waarin wij verschillende activiteiten aanbieden. De verschillende materialen die hiervoor gebruikt kunnen worden zijn gemakkelijk bereikbaar.

Ordering van het materiaal

De kasten in het lokaal zijn open en alles heeft een vaste plaats. De open kasten zorgen ervoor dat het materiaal goed bereikbaar is voor de kinderen. In de dichte kasten staan over het algemeen materialen die niet in directe zin voor de kinderen bedoeld zijn.

De puzzels en het ontwikkelingsmateriaal zijn geordend naar niveau of moeilijkheidsgraad.

Midden/ bovenbouw

Wij vinden het van belang dat uit de inrichting van het lokaal blijkt dat ieder kind zelfstandig bezig kan zijn. Wij hebben aandacht besteed aan:

De looproute

Ieder kind kan via een goede looproute bij het materiaal komen en bij de plaats waar het werk kan worden ingeleverd.

Instructietafel

In ieder lokaal staat een instructietafel. Hieraan geeft de leerkracht verlengde instructie aan kinderen die daar behoefte aan hebben.

Stiltegang

Bij ieder lokaal (soms in het lokaal zelf) is een plaats waar een kind in stilte kan werken.

Keuzeplank

Bij ieder lokaal is een keuzeplank voor de kinderen. Deze keuzeplanken zijn ingedeeld volgens het principe van de 8 intelligenties

Stoplicht

In ieder lokaal is een stoplicht aanwezig. Dit heeft een prominente plaats in het lokaal en is voor ieder kind goed zichtbaar.

Inleveren werk

In ieder lokaal is een vaste plaats waar het werk kan worden ingeleverd.

Ordering van het materiaal

De kasten in het lokaal zijn open en alles heeft een vaste plaats. De open kasten zorgen ervoor dat het materiaal goed bereikbaar is voor de kinderen. In de dichte kasten staan over het algemeen materialen welke niet in directe zin voor de kinderen bedoeld zijn.

Zelf je werk nakijken

Wij hechten grote waarde aan het zelf corrigeren van het gemaakte werk door de kinderen. Het zelf corrigeren heeft een aantal voordelen:

1. Het kind kan meteen het werk verbeteren en hoeft niet te wachten tot het werk op een later tijdstip gecorrigeerd is door de leerkracht.
2. Het kan een duidelijk leereffect hebben omdat het kind, als het een fout ontdekt, zich meteen zal afvragen hoe deze fout kon ontstaan.
3. Het zou de kinderen een beter inzicht kunnen geven in wat ze kunnen en bij welke zaken ze hulp moeten vragen van de leerkracht.

Vanaf de kleutergroepen is materiaal voorhanden dat zelfcorrigerend is. Daarnaast mogen de kinderen in de loop van groep 4 bepaalde opdrachten zelf corrigeren. Met name rekenopdrachten zijn hier geschikt voor. In de hogere groepen wordt dit geleidelijk uitgebreid. De groepsleerkracht is degene die het beste kan inschatten welk werk in zijn/haar groep geschikt is om door de kinderen nagekeken te worden. Hier kan "op maat" worden gewerkt. Het ene kind geeft er blijk van al heel zelfstandig en goed te kunnen nakijken, terwijl de ander onzorgvuldig is of liever de antwoorden overschrijft. Zelf nakijken vraagt een bepaalde houding van de kinderen. De kinderen moeten zich realiseren dat je je werk nakijkt om er iets van te leren. De leerkracht controleert en ondersteunt dit proces en maakt duidelijke afspraken met de kinderen.

Keuzewerk

Keuzewerk is

- een educatieve activiteit
- een vast onderdeel van de basistaak, de taak die voor iedereen hetzelfde is.
- een activiteit die de kinderen zelf mogen kiezen, afhankelijk van hun belangstelling
- zoveel mogelijk zelfcorrigerend, al zal de leerkracht ook hierbij volgen wat de leerlingen doen en welke kwaliteit ze leveren
- uitdagend en aantrekkelijk

Verschillende kinderen

Daltononderwijs houdt rekening met de verschillen tussen de leerlingen. Op onze school gaan we er vanuit dat *ieder mens, ieder kind uniek is*. Kinderen willen graag leren, ze zijn leergierig en gemotiveerd om de wereld om zich heen te ontdekken. Echter: Op hun eigen manier. De één wil voelen en bewegen, uitproberen. Een ander moet het voor zich zien, moet er voor zichzelf een beeld bij kunnen maken. Weer een ander zit direct op het puntje van zijn stoel als de muziek start of als er een ritme te ontdekken is. Daarom is het keuzewerk ingedeeld volgens de principes van de 8 intelligenties. Binnen het keuzewerk wordt er gewerkt met verschillende opdrachten en/of materialen.

Werkplekken

De kinderen hebben een zekere vrijheid in het kiezen van een werkplek in de aanliggende gemeenschappelijke ruimtes. Doordat er met een taak wordt gewerkt, zijn de kinderen tijdens de werktijd bezig met verschillende opdrachten. De kinderen kunnen naast zelfstandig aan hun taak werken ook samenwerken, extra uitleg van de leerkracht krijgen, of een creatieve opdracht in het kader van keuzewerk maken. In een daltonschool zal een kind moeten wennen aan een zekere "werkruis". Het kan er ook voor kiezen een rustige werkplek op te zoeken.

Vorbereiding bij de kleuters

In de kleutergroepen is het werken in steeds verschillende hoeken vanzelfsprekend. Bij het servicerondje komt de leerkracht langs bij de leerlingen en zo worden de kleuters min of meer voorbereid op het latere zelfstandig werken in ruimtes waar de leerkracht niet steeds aanwezig is.

De gang

Over het gebruik van de gang hebben de betrokken leerkrachten aan het begin van het schooljaar duidelijke afspraken gemaakt. 's Morgens is de gang een stiltegang. 's Middags wordt de gang gebruikt voor de kinderen die gaan samenwerken. Ook worden afspraken gemaakt over het zelfstandig gebruik maken van de gang door de kinderen. Deze afspraken worden in de klassen besproken. Dit is niet van toepassing bij de kleuters.

Maatjeswerk

Vanaf groep 2 doen de kinderen aan maatjesleren. De leerlingen maken wekelijks een of meer opdrachten samen met een maatje dat door de leerkracht aangewezen is. Voor de kleuters en de leerlingen van groep 3 en 4 betreft het één opdracht per week. Daarna maken ze twee maatjesopdrachten per week. We streven ernaar de aard van de opdrachten af te laten wisselen.

De leerkracht stelt de koppels samen, die op het bord staan aangegeven. Op de weektaak geeft de leerkracht aan welke opdrachten in tweetallen gemaakt moeten worden. Dit kan van alles zijn: topografie, partnerdictee, tafels oefenen, begrijpend lezen, splitsoefeningen, wereldoriëntatie, voorlezen bij een schrijfopdrachten, som 1 bij rekenen, creatieve opdrachten, gezelschapsspelletjes, werken in hoeken bij de kleuters, werken met het woordenboek, woordspinnen maken, enz.

We hanteren de volgende regels:

- Je bent zelf verantwoordelijk voor je spullen.
- Werk fluisterend samen.
- Je mag tijdelijk van plaats wisselen.
- Je mag andere opdrachten met een vrij maatje maken.
- Laat elkaar uitpraten.
- Verdeel de taken eerlijk.
- Geef en neem verantwoordelijkheid.

Tutorleren

Leerlingen uit hogere leerjaren, tutoren, worden op een systematische wijze ingezet in het leerproces van leerlingen uit lagere groepen. Allerlei vakgebieden kunnen hiervoor in aanmerking komen, zoals lezen, rekenen of het leren werken met de computer. Door invoering van een groepsdoorbrekend tutorprogramma wordt gewerkt aan diverse doelen. Het gaat in eerste instantie om het verbeteren van de leerprestaties door de leerlingen elkaar systematisch hulp te laten bieden. Het betreft bijvoorbeeld deelvaardigheden voor lezen, spellen en rekenen: Niet alleen de leerling die geholpen wordt (tutee) verbetert zijn leerprestaties, ook de tutor (de leerling die helpt) profiteert van de hulp die hij/zij geeft als extra oefening in de basisstof. Deze vorm van samenwerken heeft ook effect op sociaal-emotioneel gebied. U kunt hierbij denken aan het verbeteren van het zelfbeeld, het contact leggen en luisteren, het leuker vinden van het betreffende vak; het toenemen van het zelfvertrouwen bij beide leerlingen.

Een tutorprogramma binnen onze school kan op een efficiënte en gestructureerde manier bijdragen aan de volgende doelen:

1. extra aandacht besteden aan lezen, rekenen of ICT- vaardigheden
2. tegelijkertijd werken aan de sociale en communicatieve vaardigheden van leerlingen, het plannen van werk en het verbeteren van leerprestaties van leerlingen
3. het werken aan het pedagogisch klimaat binnen de school

De zorg in en om het gebouw

Verantwoordelijkheid leren dragen door kinderen betekent ook dat zij zorg leren dragen voor hun omgeving: het lokaal, de school als geheel en het terrein om de school heen.

Hulpjes/klassendienst

In alle groepen hebben de kinderen bij toerbeurt een taak om de leerkracht te assisteren bij allerlei dagelijkse zaken. Deze dagelijkse zaken zijn: het uitdelen van boeken en schriften, het schoonmaken van het bord of de planten water geven. Verder hoort hier in beperkte mate ook het helpen opruimen en schoonmaken van het lokaal bij. Bij de kleuters noemen we dat de hulpjes, in de andere groepen wordt dit klassendienst genoemd.

In de school

In de school zijn schoolregels van kracht, waarin ook het netjes houden van de algemene ruimtes is opgenomen. Wij zullen de kinderen erop aanspreken dat ook zij verantwoordelijk zijn voor hun werkomgeving.

Om de school

De kinderen zijn ook medeverantwoordelijk voor het schoon en netjes houden van het schoolplein. Hieronder valt bijvoorbeeld het netjes wegzetten van de fiets in de stalling en het gebruikmaken van de grijze containers op het plein. Maar ook het opruimen van het buitenspel materiaal.

Verdere ontwikkelingen

Deze opzoekboekjes gaan we dit jaar met elkaar maken en we gaan handelingswijzers ontwerpen die in de mappen kunnen. Er zijn al veel bestaande handelingswijzers maar we moeten kritisch beoordelen of die bij onze manier van werken passen

Handelingswijzer

De handelingswijzer is een instrument, dat voor kinderen met pictogrammen, foto's en/of tekst duidelijk maakt wat er wordt gevraagd of verlangd. Een soort handleiding, stappenplan om tot een bepaald resultaat te komen. Weet de leerling niet meer hoe iets gaat, dan leest de leerling de handelingswijzer, waardoor hij/zij weer weet hoe het moet. Of bijv. wat er in welke volgorde gedaan moet worden.

In de groepen worden handelingswijzers ook zichtbaar getoond. Het is de bedoeling om per groep een map met handelingswijzers samen te stellen. Vanuit deze map kunnen de kinderen hun eigen mapje (opzoekboekje) vullen met de handelingswijzers die zij nodig hebben.

Wij vinden handelingswijzers belangrijk omdat handelingswijzers de leerling in staat stelt om beter zelfstandiger te werken.

